

INDRE SOGN
SPAREBANK
ekte lokalbank

PILAR III 2010

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVA I
KAPITALKRAVSFORSKRIFTA SIN DEL IX
(PILAR III) Oppdatert pr. 31. desember 2010

INNHALD

3	1 Innleiing og føremål med dokumentet
4	2 Konsolidering
5	3 Ansvarleg kapital og kapitalkrav
5	3.1 Ansvarleg kapital
6	3.2 Kapitalkrav
7	4 Kredittrisiko og motpartsrisiko
7	4.1 Definisjon av mislighald og verdifall
7	4.2 Metode for berekning av nedskrivingar
8	4.3 Fordeling på engasjementstypar, typar av motpartar og geografiske område
9	4.4 Engasjement fordelt på engasjementstypar og gjenståande løpetid
9	4.5 Misleghald, nedskrivingar og avsetningar på garantiansvar
10	4.6 Endring i nedskrivingar på utlån og avsetningar på garantiansvar
10	4.7 Bruk av offisiell rating til kapitaldekningføremål
11	4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheiter m.v. ved fastsetting av kapitalkrav
11	4.9 Motpartsrisiko knytt til derivat
12	5 Eigenkapitalposisjonar
14	6 Styring og kontroll av risiko
14	6.1 Innleiing
14	6.2 Organisering og ansvar
15	6.3 Føremål og prinsipp for ICAAP
16	6.4 Styring og kontroll av enkeltrisikoar
16	6.4.1 Kredittrisiko
17	6.4.2 Likviditetsrisiko
17	6.4.3 Marknadsrisiko
17	6.4.4 Operasjonell risiko
17	6.4.5 Konsentrasjonsrisiko
17	6.4.6 Eigeomspriserisiko
18	6.4.7 Forretningsrisiko
18	6.4.8 Strategisk risiko
20	7 Renterisiko

1. INNLEIING OG FØREMÅL MED DOKUMENTET

Føremålet med dette dokumentet er å oppfylle krava til offentleggjering av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskrifta sin del IX (pilar 3).

Alle tal i dokumentet er pr. 31. desember 2010 og vert rapportert i heile tusen kroner med mindre anna går fram av dokumentet.

Kapitaldekningsregelverket er basert på tre pilarar:

Pilar I: Minimumskrav til ansvarleg kapital

Dei metodane som banken bruker ved berekning av minimumskrava for høvesvis kredittrisiko, marknadsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedanfor:

Type risiko	Valt metode
Kredittrisiko	Standard
Marknadsrisiko	Standard
Operasjonell risiko	Basis

Pilar II: Vurdering av samla kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha ein prosess for å vurdere samla kapitalbehov i høve til risikoprofil og ein strategi for å vedlikehalde kapitalnivået sitt. Tilsynsmyndigheitene skal overvake

og evaluere banken si interne vurdering av kapitalbehov og tilhøyrande strategi. Tilsynet skal sette i verk passande tiltak dersom dei ikkje vurderer prosessen for å vera tilfredsstillande.

Pilar III: Institusjonane si offentleggjering av informasjon

Føremålet med Pilar III er å supplere minimumskrava i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølginga i Pilar II. Pilar III skal bidra til auka marknadsdisiplin gjennom krav til offentliggjeri ng av informasjon som gjer det muleg for marknaden, mellom anna analytikarar og investorar, å vurdere banken sin risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll.

Det vert lagt opp til å utarbeide eit til-svarande dokument kvart år i tilknytning til årsrapporten. Vesentlege endringar som gjer at innhaldet i dokumentet avvik mykje frå faktiske tilhøve, vil kunne medføre hyppigare oppdatering av informasjonen.

Indre Sogn Sparebank nyttar standard-metoden ved berekning av kapitalkrav for kredittrisiko. Standardmetoden inneber at det vert nytta standardiserte, myndigheits-bestemte risikovektar ved berekning av kapitalkravet. Ved berekning av kapitalkrav for operasjonell risiko, vert basismetoden nytta, noko som inneber at kapitalkravet vert rekna i høve til gjennomsnittleg inntekt siste tre år.

Banken har ikkje handelsportefølje og reknar difor ikkje kapitalkrav for marknads-risiko per 31.12.2010.

2. KONSOLIDERING

Indre Sogn Sparebank er ikkje å rekne som eit rapporteringspliktig konsern, og all rapportering i høve det offentlege er difor på banknivå, og ikkje på konsolidert nivå.

3. ANSVARLEG KAPITAL OG KAPITALKRAV

3.1 ANSVARLEG KAPITAL

Indre Sogn Sparebank sin ansvarlege kapital består av kjernekapital og tilleggskapital. Kjernekapitalen består av sparebankens fond, fondsobligasjonar, kapitalinnskot gjennom Statens finansfond og eigenkapitalbevis.

Fondsobligasjonane vart tekne opp 29.09.2004 og varer uendeleg. Lånesummen er NOK 40 mill. og kupongrenta er 3 månaders NIBOR + 2,15 %.

Banken teikna 01.12.2010 kapitalinnskot i Statens finansfond stort NOK 33,0 mill. Lånet vert forrenta frå og med 01.12.2010 med grunnlag i referanserente. Referanserenta tilsvarar gjennomsnittet av dei fem siste handledagar før rentefastsejingsdag for norsk syntetisk årleg effektiv rente på statskassevekslar med 6 månaders bindingstid som notert på Noregs Bank sine nettsider. Margin er sett til 6,0 %.

Tilleggskapitalen består av eit tidsavgrensa ansvarleg obligasjonslån pålydande NOK 50 mill. Lånet vart teke opp 03.05.2006, og løper til 03.05.2016. Lånet vert forrenta med 3 månaders NIBOR + 0,50 %-poeng p.a. Det er avtalt innløysingsrett for utstedar og step-up på marginen på 1,25 %-poeng p.a. pr 03.05.2011.

Spesifikasjon av ansvarleg kapital (i 1.000 kr.)

Type kapital	Beløp
Kjernekapital:	
Grunnfondsbevis	63 250
Overkursfond	1 187
Sparebankens fond	120 094
Gåvefond	6 546
Utjamningsfond	2 414
Fondsobligasjonar	72 250
Frådrag	-13 980
Sum kjernekapital	251 761
Tilleggskapital:	
Anna tilleggskapital	49 600
Ansvarleg lån	0
Frådrag	-9 969
Sum tilleggskapital	39 631
SUM NETTO ANSVARLEG KAPITAL	291 392
BEREKNINGSGRUNNLAG	809 739
Kapitaldekning	16,56 %

3.2 KAPITALKRAV

Tabellen nedanfor viser kapitalkrav for kredittrisiko fordelt på dei einskilde engasjementskategoriane slik desse er definert i kapitalkravsforskrifta. I tillegg syner ein kapitalkrav for motpartsrisiko, operasjonell risiko og det samla kapitalkravet.

Minimumskrav til ansvarleg kapital (i 1.000 kr.):

Engasjementskategoriar	Minimumskrav
Konsoliderte selskap	0
Statar	0
Lokal regional styresmakt	398
Offentleg eigde føretak	1 193
Multilaterale utviklingsbankar	0
Internasjonale organisasjonar	0
Institusjonar	3 171
Føretak	21 655
Massemarknad	1 461
Pansikkerheit eigedom	86 249
Forfalne engasjement	2 404
Høgrisiko-engasjement	0
Obligasjonar fortrinnsrett	598
Andelar verdipapirfond	1 386
Andre engasjement	15 034
Sum kapitalkrav for kredittrisiko	133 549
Sum kapitalkrav for motpartsrisiko	0
Kapitalkrav for operasjonell risiko	9 224
SUM KAPITALKRAV FØR FRÅDRAG	142 773
Frådrag	-2 019
SUM KAPITALKRAV	140 754

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 DEFINISJON AV MISLIGHALD OG VERDIFALL

Definisjon mislighaldne engasjement:
Eit engasjement vert vurdert å vera misleghalde når kunden ikkje har betalt forfalne terminar på utlån innan 90 dagar etter forfall eller når overtrekk på rammekreditt ikkje er dekkja inn som avtalt innan 90 dagar etter at rammekreditten vart overtrekt.

Definisjon andre tapsutsette engasjement:
Eit engasjement vert vurdert å vera tapsutsett, sjølv om det ikkje er misleghalde enno, når det er identifisert objektive bevis på verdifallet.

Definisjon verdifall:
Utlån og garantiar vert vurdert etter «Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantiar i finansinstitusjonar av 21.12.2004». Utlån vert mål ved første gongs balanseføring til verkeleg verdi (lånebeløpet som er overført til kunden). Ved seinare måling, vert utlån vurdert til amortisert kost fastsett ved bruk av effektiv rentemetoden, som forenkla vil sei er utlånet sin balanseførte verdi ved første gongs måling, justert for mottekne avdrag og eventuell nedskriving for tap. Dersom det ligg føre objektive bevis for at eit utlån eller ei gruppe av utlån har verdifall, vert det føreteke nedskriving for verdifallet. Banken har utarbeida eigne retningslinjer for nedskriving for tap på utlån og garantiar.
Kriterium for berekning av nedskrivingar på individuelle utlån, er at det ligg føre objektive bevis for verdifall. Objektive bevis på at eit utlån har verdifall inkluderer, i følge utlånsforskrifta, observerbare data banken har kjennskap til om følgjande tapshendingar:

- a) Vesentlege finansielle problem hjå debitor.
- b) Betalingsmisleghald eller andre vesentlege brot på kontrakten.
- c) Innvilga utsetting av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringar i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følgje av finansielle problem hjå debitor.
- d) Det vert vurdert som sannsynleg at debitor vil inngå gjeldsforhandling, anna finansiell restrukturering eller at debitor sitt bu blir teken under konkursbehandling.

4.2 METODE FOR BEREKNING AV NEDSKRIVINGAR

Nedskrivingsbeløpa vert berekna som forskjellen mellom balanseført verdi og noverdien av estimerte framtidige kontantstraumar. Ved berekninga av dei framtidige kontantstraumane vert sikkerheitene vurdert til pårekleleg salspris med frådrag for salskostnader.
Identifiseringa av tapsutsette engasjement tek hovudsakeleg utgangspunkt i tapshendingar som ligg føre på balansedagen, men objektive bevis på manglande framtidig oppgjervevne hjå debitor

vert òg vurdert. Banken føretek kvartalsvise vurderingar av vesentlege engasjement med omsyn til individuelle- og gruppevise nedskrivingar.

Indre Sogn Sparebank har valt ein modell for gruppenedskriving som baserer seg på historiske tapstal i den enkelte risikoklasse i risikoklassifiseringssystemet innafor personmarknaden og dei ulike næringsgrupperingane.

Følgjande risikogrupper vert nytta:

Risikogrupper	
A	Engasjement med låg risiko
B	Engasjement med moderat risiko
C	Engasjement med normal risiko
D	Engasjement med høg risiko
E	Misleghald
Ikkje klassifisert	

4.3 FORDELING PÅ ENGASJEMENTSTYPAR, TYPAR AV MOTPARTAR OG GEOGRAFISKE OMRÅDE

Matrisa viser samla engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivingar fordelt på engasjements-typar, typar av motpartar og geografiske område.

Engasjement * fordelt på engasjementstypar, geografiske område og typar av motpartar. (i 1.000 kr.)

Type motpart	Utlån og fordringar	Unytta rammer	Garantiar	SUM
Personkundar	2 086 001	101 549	44 576	2 232 126
Primærnæringar	45 488	8 095	276	53 859
Industri og bergverk	36 754	14 918	8 431	60 103
Bygg og anlegg	68 347	20 681	18 531	107 559
Handel, hotell, restaurant og transport	129 588	14 963	15 134	159 685
Eigedomsdrift, tenestytande næringar m.fl.	268 265	73 625	32 351	374 241
Offentleg m.fl.	24 942	61 366	7 142	93 450
Terra Boligkreditt AS	315 276	0	41 551	356 827
Sum sektor-/næringsfordeling	2 974 661	295 197	167 992	3 437 850
Sogn	1 868 081	206 150	142 332	2 216 563
Andre delar av Norge	791 304	89 047	25 660	906 011
Sum geografisk fordeling	2 659 385	295 197	167 992	3 122 574
Gjennomsnitt **	2 707 427	263 281	172 689	3 143 397

* Etter individuelle nedskrivingar
** Gjennomsnitt av inngåande og utgåande balanse siste år

4.4 ENGASJEMENT FORDELT PÅ ENGASJEMENTSTYPAR OG GJENSTÅANDE LØPETID

Matrisa viser ulike engasjementstypar fordelt på løpetider.

Engasjement* fordelt på engasjementstypar og gjenstående løpetid. (i 1.000 kr.)

Engasjementstypar	Inntil 1 månad	1 - 3 månader	3 - 12 månader	1 - 5 år	Over 5 år	Utan løpetid	SUM
Utlån og fordringar	556 550	26 588	117 230	577 371	1 721 318	-24 395	2 974 661
Unytta rammer	0	0	0	0	295 197	0	295 197
Garantiansvar	0	0	0	113 058	54 934	0	167 992
SUM	556 550	26 588	117 230	690 429	2 071 449	-24 395	3 437 850

* Etter individuelle nedskrivingar

4.5 MISLEGHALD, NEDSKRIVINGAR OG AVSETNINGAR PÅ GARANTIANSVAR

Matrisa nedanfor viser mislighaldne og tapsutsette utlån, individuelle nedskrivingar på utlån og avsetningar på garantiansvar fordelt på typar av motparter og geografiske område.

Misleghald, nedskrivingar, og avsetningar på garantiar. (i 1.000 kr.)

Type motpart	Misleghaldne engasjement	Tapsutsette engasjement	Samla nedskrivingar*	Resultatførde nedskrivingar siste år*	Garantiar med avsetning**	Avsetning på garantiar
Personkundar	18 607	1 791	3 475	1 002	0	0
Primærnæringar	0	0	0	0	0	0
Industri og bergverk	848	0	0	0	0	0
Bygg og anlegg	0	2 134	1 490	1 507	18 531	200
Handel, hotell, restaurant og transport	152	14 837	6 801	2 704	0	0
Transport, lagring	11 761	11 761	3 950	0	0	0
Eigedomsdrift, tenesteytande næringar m.fl.	4 082	2 221	750	581	0	0
Offentleg m.fl.	0	0	0	0	0	0
Terra Boligkreditt AS	0	0	0	0	0	0
Sum sektor-/næringsfordeling	35 450	32 744	16 466	5 794	18 531	200

* Kun indivduelle nedskrivingar
** Samla garantibeløp der det er føreteke avsetning

4.6 ENDRING I NEDSKRIVINGAR PÅ UTLÅN OG AVSETNINGAR PÅ GARANTIANSVAR

Tabellane nedanfor viser utviklinga i nedskrivingar på utlån og avsetningar på garantiansvar for rekneskapsåret 2010.

Endringar i nedskrivingar på individuelle utlån og avsetningar på garantiar siste år. (i 1.000 kr.)

	Utlån	Garantiar	SUM
Inngående balanse	17 047	0	17 047
+ Auka nedskrivingar på individuelle utlån/avsetningar på garantiar	6 710	0	6 710
+ Nye nedskrivingar på individuelle utlån/avsetningar på garantiar	4 808	200	5 008
- Konstanterte tap på tidlegare individuelle nedskr./avs. på garantiar	5 143	0	5 143
- Konstanterte tap på tidlegare individuelle nedskr./avs. på garantiar	6 956	0	6 956
Utgående balanse	16 466	200	16 666

Inngående balanse	6 700
+/- Nedskriving på grupper av utlån i perioden	-1 400
Utgående balanse	5 300

Nedskrivingar i året og tilbakeføring på nedskrivingar gjort tidlegare år. (i 1.000 kr.)

	Utlån	Garantiar	SUM
Endring i individuelle nedskrivingar i året	-581	200	-381
+/- Endring i gruppenedskriving på utlån gjennom året	-1 400	0	-1 400
+ Konstanterte tap gjennom året som tidlegare er individuelt nedskrivne	5 271	0	5 271
+ Konstanterte tap i perioden som tidlegare ikkje er individuelt nedskrivne	732	335	1 067
- Inngang på tidlegare års konstanterte tap	163	0	163
Utgående balanse	3 859	535	4 394

4.7 BRUK AV OFFISIELL RATING TIL KAPITALDEKNINGSFØREMÅL

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motparten si offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad vera aktuelt for banken sine lånekundar, men kan vera aktuelt for utstedarar av verdipapir som banken plasserer i. I så fall er det ratingar frå Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Indre Sogn Sparebank har pr. rapporteringstidspunkt ingen engasjement der ratinga påverkar kapitaldekninga.

4.8 ENGASJEMENTSBELØP OG BRUK AV SIKKERHEITER M.V. VED FASTSETTING AV KAPITALKRAV

Matrisa nedanfor viser samla engasjementsbeløp før og etter at det er teke omsyn til sikkerheiter (garantiansvar og finansielle sikkerheiter) og engasjementsbeløp som er fråtrekt den ansvarlege kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheiter m.v. ved fastsetjing av kapitalkrav. (i 1.000 kr.)

Engasjementskategoriar	Engasjements- beløp før sikkerheter	Engasjements- beløp etter sikkerheter	Fråtrekt ansvarleg kapital	Nytta tatinbyrå	Andel sikra med pant*	Andel sikra med garantiar*
Konsoliderte selskap	0	0		Ingen	0 %	0 %
Statar	172 058	290 929		Ingen	0 %	0 %
Lokal regional styresmakt	67 528	68 924		Ingen	0 %	0 %
Offentleg eigde føretak	14 911	14 911		Ingen	0 %	0 %
Multilaterale utviklingsbankar	0	0		Ingen	0 %	0 %
Internasjonale organisasjonar	0	0		Ingen	0 %	0 %
Institusjonar	128 304	128 304		Ingen	0 %	0 %
Føretak	375 894	363 698		Ingen	0 %	0 %
Massemarknad	38 163	38 163		Ingen	0 %	0 %
Pansikkerheit eigedom	2 494 160	2 494 067		Ingen	100 %	0 %
Forfalne engasjement	27 799	24 630		Ingen	89 %	0 %
Høgrisiko-engasjement	0	0		Ingen	0 %	0 %
Obligasjonar fortrinnsrett	104 569	104 569		Ingen	0 %	0 %
Andelar verdipapirfond	17 321	0		Ingen	0 %	0 %
Andre engasjement	212 297	212 090		Ingen	0 %	0 %
SUM	3 653 004	3 740 285	0			

* Her vert det kun teke omsyn til garantiar og pant som har betydning for berekning av kapitalkrav. Andel rekna av engasjementsbeløp før sikkerheiter.

Hovudtypar av pant som vert nytta til kapitaldekningsføremål er pant i bustad og fritidseigedom. Garantiar har i liten grad betydning for kapitaldekninga. I enkelte tilfelle vert garantiar frå banker eller regionale myndigheiter nytta. Indre Sogn Sparebank nyttar ikkje kredittderivat. Banken føretek ikkje motrekning av eksponeringar i eller utanfor balansen, ved berekning av kapitalkrav for kredittisiko. Verdivurdering av sikkerheiter tek utgangspunkt i sikkerheita sin marknadsverdi. Sikkerheitsobjekt som er ukjende for banken, skal dokumentera verdien sin gjennom offentlig takst. I tillegg til takst, nyttar banken eigen marknadskunnskap ved fastsetting av verdi på eigedomar i primærmarknaden til banken.

Verdivurdering av bustadeigedomar vert oppdatert ved vesentlege endringar i marknaden, ved større opplåningar og minst kvart tredje år.

4.9 MOTPARTSRISIKO KNYTT TIL DERIVAT

Indre Sogn Sparebank har ikkje derivat.

5. EIGENKAPITAL- POSISJONAR

Aksjar, andelar og eigenkapitalbevis vert vanlegvis delt inn i tre porteføljar; handelsportefølje, andre omløpsmidlar og anleggs- midlar. Indre Sogn Sparebank har ingen handelsportefølje, banken sin behaldning ved årsskiftet var samansett av postar klassifisert som omløps- og anleggsmidlar. Det er i inne- verande år ikkje føreteke endringar i dei rekneskapsprinsipp som er nytta.

**Omløp: aksjar, eigenkapitalbevis, verdipa-
pirfond og andelar - korte plasseringar**
Børsnoterte aksjar, eigenkapitalbevis og verdi- papirfondsandelar er definerte som omløps- midlar. Det er ingen aksjar, eigenkapitalbevis og andelar i verdipapirfond som er definert som handelsportefølje. Omløpsplasseringane er vurderte samla som portefølje ut frå banken sine retningslinjer for samla risiko- eksponering og risikostyring av slike verdi- papir, uttrykt gjennom vekting av porteføljen. Omløpsmidlane er samla balanseført til lågaste verdi av samla anskaffelseskost og samla verkeleg verdi. Alle aksjar har pålydande i NOK.

Indre Sogn Sparebank har redusert omfanget av kjøp og sal av omløspapir til få handlar i løpet av eitt år. Styret har vedteke ein finans- strategi der NOK 3,5 mill. kan plasserast i omløpsaksjar, NOK 15 mill. i fond og struktu- rerte produkt og NOK 15 mill. i eigenkapital- bevis. Finansstrategien vert nøye følgt opp av administrasjon og styre.

Omløpspostane er ordinære postar der intensjonen om å realisera kortsiktige gevinstar på kurssvingingar ikkje er framtrедande (i motsetning til ved handelsporteføljen). Postane blir verdsett til den lågaste verdi av anskaffelseskost og marknadsverdi. Dei fleste papir i denne porteføljen er børsnoterte, og børskursen pr. 31.12.2010 er difor lagt til grunn som marknadsverdi.

**Anlegg: aksjar og andelar - langsiktige
plasseringar til varig eige**
Unoterte aksjar er aksjar meint til varig eige og er alle definerte som anleggsmidlar. Aksjane har alle pålydande i NOK. Aksjar klassifiserte som anleggsaksjar, langsiktige aksjar, er vurderte til anskaffelseskost og blir ikkje regulert for løpande kurs- og verdiendringar. Aksjane blir likevel nedskrivne dersom marknadsv verdien syner seg å vera vesentleg lågare enn bokført verdi og at dette skuldast forhold som ikkje er av forbigåande art. Behaldningsendring kan dessutan skje ved innløysingar, fonds- emisjon og aksjonærauke. Ingen anleggsaksje er renteberande.

Anleggspostane, som er postar berekna til varig eige eller bruk, er vurdert til det lågaste av anskaffelseskost og verkeleg verdi. Berekninga av verkeleg verdi er basert på informasjon om føretaket sine framtidige kontantstraumar, soliditet og framtidsutsikter. Nedskrivning blir føreteke når verkeleg verdi er lågare enn anskaffelseskost og verdinedgangen skuldast forhold som må antakast å ikkje vera av forbigåande karakter. Nedskrivningane blir reversert når grunnlaget for dei ikkje lenger er vurdert å vera til stades. Pr 31.12.2010 utgjorde akkumulerte nedskrivningar, frå anskaffelseskost, i porteføljen NOK 2,7 mill. Ingen papir i porteføljen er børsnoterte. I Pilar III vert denne behaldninga omtala som verande til strategiske føremål.

Matrisa nedanfor viser eigenkapital- posisjonar fordelt etter om dei vert haldne til gevinstføremål eller strategiske føremål. Matrisa viser òg type verdipapir og bokført verdi, verkeleg verdi, realisert gevinst/tap siste år, akkumulert urealisert gevinst/tap og kor mykje av dette som er medrekna i høvesvis kjernekapital og tilleggskapital.

Eigenkapitalposisjonar. (i 1.000 kr.)

Type motpart	Bokført verdi	Verkeleg verdi	Realisert gevinst/tap i perioden	Urealisert gevinst/tap	Av dette medrekna i kjernekapital*	Av dette medrekna i tilleggskapital*
Aksjar og andelar omløpsportefølje	24 275	24 276	1 699	0	0	0
- børsnoterte aksjar	6 956	6 956	-591	0	0	0
- andre aksjar og andelar	17 319	17 320	2 290	0	0	0
Aksjar og andelar strategisk føremål	53 243	65 805	3 549	12 562	0	0
- børsnoterte aksjar	0	0	0	0	0	0
- andre aksjar og andelar	53 243	65 805	3 549	12 562	0	0

* «Av dette» siktat til urealiserte gevinst/tap

6. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

6.1 INNLEIING

God risiko- og kapitalstyring er eit sentralt verkemiddel i banken si verdiskaping. Styret i Indre Sogn Sparebank har ei målsetting om at risikoprofilen til banken skal vera låg til moderat.

Indre Sogn Sparebank brukar VIS modellen til Terra Gruppen. Modellen er ein restrisiko-modell basert på standardmetoden, som baserer seg på å identifisere dei risikoane som ikkje er dekkja av minstekravet. Modellen omfattar nødvendige arbeidsprosessar, instruksar, berekningar og andre dokument som er vurdert som nødvendige for å etablere ein tilstrekkeleg ICAAP prosess. Nødvendig utvikling og tilpassing i eigen bank er gjennomført av administrasjonen i banken.

6.2 ORGANISERING OG ANSVAR

Ansvar og gjennomføring av banken si risikostyring og kontroll, er delt mellom styret i banken, leiing og operative eining.

Styret

Har ansvar for å sjå til at banken har ein ansvarleg kapital som er tilstrekkeleg ut i frå ynskt risiko og verksemda til banken og syta for at banken er tilstrekkeleg kapitalisert ut i frå regulatoriske krav. Styret fastset dei overordna målsettingane relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastset vidare dei overordna rammene, fullmaktene og retningslinjer for risikostyring i banken, og etiske reglar som skal bidra til ein høg etisk standard.

Risiko- og kapitalstyring i banken tek utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette kjem fram gjennom strategiplanen. Banken har etablert eigne risikostrategiar for kvart område, og det er konkretisert styringsmål og rammer for det enkelte risikoområde. Desse strategiane vert revidert minst årleg i samanheng med dei andre planprosessane til banken.

Styringsmål og rammer som er nedfelt i banken sine risikostrategiar skal bidra til å sikre lønnsemd i banken både på kort og lang sikt. Føremålet er å unngå for store risiko-konsentrasjonar i verksemda. Konsentrasjonar som ved en ugunstig utvikling kan bidra til å true lønsemda og soliditeten til banken.

Adm. banksjef

Har ansvaret for den overordna risikostyring og er ansvarleg for at det vert implementert effektive risikostyringssystem i banken, og at risikoeksponeringa vert overvaka. Adm. banksjef er vidare ansvarleg for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Alle leiarane

Har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innanfor eige område i tråd med risikoprofilen som er vedteken for banken. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte leiar ha nødvendig kunnskap om vesentlege risikoforhold innanfor eige område.

6.3 FØREMÅL OG PRINSIPP FOR ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er banken sin eigen prosess for å vurdere banken sitt kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderinga skal vera framoverskuande, og dette inneber at kapitalbehovet skal vurderast i forhold til bankens noverande og framtidig risikoprofil. Det er difor eit overordna prinsipp at banken i tillegg til å berekna behovet ut i frå gjeldande eksponering (eventuelt rammer) òg må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagd vekst, eventuelle vedtekne strategiske endringar m.v.

Framtidige tap kan delast inn i forventta tap og uventa tap. Forventa tap kan betraktast som ein driftskostnad og vert føresettt dekkja over den løpande drifta. Den løpande drifta kan òg betraktast som eit førstelinjeforsvar mot uventa tap. I kapitalbehovsvurderinga vert det lagt til grunn at uventa tap ikkje vert dekkja over drifta, men skal dekkast av kapital. Kapitalbehovsvurderinga inneber difor at banken bereknar kor mye kapital det er behov for, for å dekke opp for framtidige uventa tap.

Desse berekningane vert gjort på ulike måtar for ulike risikoar, og er basert på ulike føresetnader. Det er ein implisitt føresetnad om at det ikkje vert berekna kapital som dekker alle tenkelege tapsutfall. Det er nytta konservative føresetnader i berekningane.

Ved berekning av samla kapitalbehov for alle risikoane, kan det argumenterast for at dei ulike risikoane ikkje vil materialisere seg samtidig, og at det difor eksisterer diversifikasjons-effektar som inneber at det samla kapitalbehovet er lågare enn summen av kapitalbehovet for dei enkelte risikoane. Banken har valt å legge ein konservativ tilnærming til grunn, og ser difor bort frå slike effektar.

Risikotoleranse er storleiken på den risikoen banken er villig til å ta i verksemda si for å nå måla sine. Risikotoleransen kjem til uttrykk i rammeverket for verksemda, herunder avgrensingar i vedtekter, policyar, fullmakter, retningslinjer og rutinar. For nokre av risikoane er det vanleg å fastsette kvantitative avgrensingar på risiko, til dømes kvantitative rammer for marknadsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjar osv. For andre risikotypar er det meir naturleg å nytte kvalitative avgrensingar. Slike avgrensingar

angir kor langt banken er villig til å strekka seg på enkeltrisikoar, og representerer difor ein beskriving av risikotoleransen for desse enkelt-risikoane. Banken sin risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som vert berekna for kvar enkelt risiko.

Banken har vidare, basert på ein overordna risikotoleranse, etablert eit ynskt nivå for kapital. Dette nivået er vert kalla banken sitt kapitalmål.

I fastsetjinga av banken sitt kapitalmål inngår banken sitt internt berekna kapitalbehov, men banken gjer i tillegg ei vurdering av forventningar og krav frå banken sine omgjevnader. Banken sin overordna risikotoleranse inneber at kapitalmålet alltid vil vera høgare enn banken sitt internt berekna kapitalbehov.

Banken sitt kapitalmål og overordna retningslinjer for vurdering av kapitalbehovet, er vedteke av styret til banken. Administrasjonen gjennomfører dei relevante vurderingane, berekningar og legg det fram for styret. Ein slik gjennomgang vert gjort minst ein gong per år. Styret er aktivt med i prosessen, og vi nyttar ekstern revisor i kvalitetssikringa av arbeidet.

Banken si interne vurdering av kapitalbehovet inneber ei analyse og berekning av kapitalbehov for følgjande risikoar:

- Kredittrisiko
- Likviditetsrisiko
- Marknadsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eigedomsprisrisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko

Berekning av kapitalbehov for enkeltrisikoar vert gjort ved hjelp av ulike metodar mellom anna bruk av stresstestar i form av følsomheitsanalysar. I slike følsomheitsanalysar vert det fokusert på betydningen av endringar i ein enkelt variabel. I tillegg gjennomfører banken stress-testing i form av scenarioanalyse som er ment å vise betydningen for banken samla sett av samtidige endringar i fleire relevante faktorar. Banken gjennomfører òg egne stresstestar av likviditetsrisiko.

6.4 STYRING OG KONTROLL AV ENKELTRISIKOAR

I det følgjande vert det gitt ein gjennomgang av banken si handtering av dei enkelte risikoane.

Indre Sogn Sparebank er ein mellomstor kredittinstitusjon. Det er difor eit overordna mål for styret at banken sin kredittpolicy byggjer på forsvarleg risiko. Banken har utarbeida eige regelverk som bidreg til avgrensingar og styring av den finansielle risikoen. Finansiell risiko er delt inn i kreditt-risiko, likviditetsrisiko og marknadsrisiko. Marknadsrisiko er sett saman av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko. Nedanfor følgjer ei beskriving av dei ulike typane av risiko, og korleis banken har handtert desse.

Risikostyringsfunksjonen er organisert som ein integrert del av banken sitt intern-kontrollsystem. Ansvarleg avdelingsleiar utfører avviksrapportering til adm. banksjef, som igjen syter for vidare rapportering til banken sitt styre der det er påkreva.

6.4.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko er definert som risiko for tap knytt til at kundar eller andre motpartar ikkje kan gjera opp for seg til avtalt tid og i samsvar med skrivne avtalar, og at mottekne sikkerheiter ikkje dekker uteståande krav. Denne typen risiko knyter seg hovudsakleg til større privat- og næringsengasjement, men òg til banken sine plasseringar i verdipapir.

Regelverket til banken, både i kreditt-handboka og i reglane for verksemda på verdi-papirmarknaden, gir klare avgrensingar i volum og krav til sikkerheit. Ein stor del av banken sine utlån er sikra med pant i fast eigedom, ved årsskiftet er berre ca. 1 % av utlåna til banken ytt utan nokon form for sikkerheit. Det er mindre forbrukslån og små lønsskontolån og kredittar gitt på såkalla standardiserte vilkår.

Banken har investert i ei obligasjons-portefølje for å sikre ein nødvendig likviditets-buffer, og er sett saman av obligasjonar utstedt av andre kredittinstitusjonar, kommunar

og industriselskap. Det knyter seg liten til middels kredittrisiko til denne porteføljen. Ved årsskiftet er dei enkelte papira i porteføljen vurdert til det lågaste av kostpris og marknadspris.

Både person- og bedriftskundane blir risiko-klassifiserte. Risikoklassifiseringssystemet gjer banken i betre stand til å berekna og styre risiko innanfor utlånsområdet. Personkundane vert klassifiserast ut i frå sikkerheiter og betalingsevne. Næringskundane blir først analysert i høve til siste års rekneskap. Deretter vert det teke omsyn til realisasjonsrisikoen, det vil si kor stor del av engasjementet som eventuelt ikkje er sikra ved pant. På grunnlag av regnskapsanalysen og sikkerheitene får næringskundane tildelt ein risikoklasse.

Risikoklassifiseringa er ein integrert del av kredittvurderinga. Systemet stettar kravet til ei god overvaking av risikoutviklinga i banken si utlånsportefølje. Utlånsvolumet er delt i 5 kategoriar frå A til E, der D er lån med høg risiko og E er problemengasjement. Banken nyttar klassifiseringssystem utvikla av Skandinavisk Data Center A/S, heretter kalla SDC. Alle kundar med engasjement over NOK 100.000 skal risikoklassifiserast minst ein gong i året. Banken sine utlån og garantiar er delt inn i låg, normal og høg risiko. Risikoklassifiseringssystemet til banken, skil mellom kundar med ulik betalingsevne, finansiell styrke og kvalifisert trygd. I tillegg vert kvart næringslivsengasjement vurdert ut frå forhold ved bedrift og leing. Ved utgangen av 2010 var dei aller fleste næringslivs-engasjementa og personkundeengasjementa klassifiserte. Klassifiseringa av utlån er ikkje fullstendig. Til no omfattar ikkje klassifiseringa nye næringslivsengasjement under NOK 100.000, engasjement utan historikk og «små» engasjement i banken. I vurderinga av kunde-engasjementa tel desse faktorane:

Næringslivskunde	Rekneskap 50%	Trygd 25%	Kvalitative forhold 25%
Personkunde	Økonomi 50%	Trygd 40%	Kvalitative forhold 10%

I rekneskapsvurderinga for næring blir nøkkeltala totalrentabilitet, soliditet, rente-dekningsgrad og likviditet sentrale. Banken motiverar til auka vektlegging av risiko i prisinga av låneengasjementa. Det vil såleis utvikle seg ein relativ samanheng mellom risikoklassifisering og prising av utlån. Lån med lågaste rente har lågaste risiko.

6.4.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er definert som risikoen for at ein bank ikkje klarer å oppfylle forpliktingane sine og/eller finansiera auke i eigendelane utan at det oppstår vesentlege ekstraomkostningar i form av prisfall på eigendelar som må realiserast, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på banken sin ansvarlege kapital vil vera ein sentral føresetnad for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til ei kvar tid.

Styret i banken vurderer likviditetsrisikoen i Indre Sogn Sparebank som god. Styret får månadlege rapporter om likviditetssituasjonen i banken.

6.4.3 Marknadsrisiko

Marknadsrisiko er definert som risiko for tap i marknadsverdiar knytt til porteføljar av finansielle instrument som følgje av svingingar i aksjekursar, valutakursar, renter og råvareprisar.

6.4.3.1 Aksjekursrisiko

Aksjekursrisikoen omhandlar risiko i høve til aksjar, aksjefond og pengemarknadsfond. Desse vert ofte delt inn i handelsportefølje, andre omløpsmidlar og anleggsmidlar. Indre Sogn Sparebank har berre papir i de to sistnemnde porteføljane.

Omløpsporteføljen er sett saman av pengemarknadsfond der banken har plassert delar av overskotslikviditeten sin. Desse pengemarknadsfonda er ein del av likviditetsreserven til banken. Storleiken på og kursutviklinga for denne beholdninga inngår i den månadlege rapporteringa til styret i banken.

Anleggsbeholdninga er hovudsakleg sett saman av aksjar i strategiske selskap.

Verksemda vert styrt av eigne reglar fastsett av styret, og det er gitt klare fullmakter og volumavgrensingar på området.

6.4.3.2 Valutarisiko

Banken handlar ikkje med valuta anna enn kjøp og sal av reisevaluta til kundane i banken. Valutarisikoen er difor minimal.

6.4.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er definert som risikoen for tap eller sviktande inntening som skuldast utilstrekkelege eller sviktande interne prosessar, svikt hjå menneske og i system eller eksterne hendingar. Tapet kan skuldast bevisste eller ubevisste handlingar og/eller hendingar.

Operasjonell risiko blir ei form for «restrisiko» som ikkje er dekkja av dei andre risikoområda. Risikoen vert styrt ved at det vert teke løpande kontrollar med utgangspunkt i banken sine etablerte internkontrollrutinar. Avdekka avvik vert rapportert løpande via avdelingsleiarane til adm. banksjef, som igjen i enkelte situasjonar, rapporterer vidare til styret i banken.

6.4.5 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er definert som risiko for tap som følgje av konsentrasjon om:

- Einskildkundar
- Enkelt bransjar
- Geografiske område

Banken har seks store engasjement. Desse er godt pantesikra og banken har difor ikkje berekna risikotillegg på desse pr. 31.12.2010. Styret i banken går gjennom store engasjement kvart kvartal.

Ekstra konjunkturutsette bransjar har banken definert til å omfatta fiske/fangst, hotell/restaurant og transport. Styret vurderer eksponeringa i dei ulike næringane kvart kvartal.

I banken sin nærmarknad ligg ei stor hjørne-steinsbedrift. Dei siste åra har bedrifta sin dominans minka.

Banken har utlån i primærområdet, Indre Sogn, på 50 %. Andre utlån er fordelt på Bergen og resten av landet. Vi meiner dette gir ein god risikospreiing.

6.4.6 Eigedomsprisrisiko

Denne risikotypen er definert som risiko for uventa verdifall på institusjonen sine

eigedomar eller i porteføljar av eigedomsinvesteringar. Eigedomsprisrisiko knytt til utlån til eigedomssektoren eller eigendelar som sikkerheit er dekkja under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko. Banken eig eigne bankbygg som er bokført til NOK 25,3 mill.

6.4.7 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er definert som risikoen for uventa inntektssvingingar ut i frå andre forhold enn kredittrisiko, marknadsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegment og vera knytt til konjunktursvingingar og endra kundeåtfærd. Styret i banken vurderer forretningsrisikoen ein gong kvart år eller oftare ved behov.

6.4.8 Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for uventa tap eller sviktande inntening i høve til prognosar knytt til vekstambisjonar, oppstart i nye marknader eller oppkjøp.

Banken vurderer risikoen for sviktande inntening i høve til prognosar knytt til vekstambisjonar, oppstart i nye marknader eller oppkjøp, som låg.

7. RENTERISIKO

Indre Sogn Sparebank har identifisert følgjande kjelder til renterisiko:

- Utlån til kundar/andre banker
- Renteberande plasseringar i verdipapir
- Innskot frå kundar
- Renteberande verdipapirgjeld
- Anna renteberande gjeld
- Derivat

Renterisiko på utlån til kundar oppstår i tilknytning til både flytande og fastforrenta utlån. I samsvar med finansavtalelova, gjeldande for privatpersonar, har banken ein varslingsfrist på 6 veker før ein eventuell renteauke på utlån kan setjast i verk. Renterisikoen er primært knytt til behaldninga av renteberande verdi-papir. Fastrenteinnskot og fastrenteutlån er til no mindre viktig for renterisikoen. Banken har NOK 246,2 mill. i fastrenteinnskot med forfall 31.12.2010. Desse er fornya til NOK 275,5 mill i 2011 med forfall 30.06.2011 og 31.12.2011. Banken har NOK 18,9 mill. i fastrentelån med forfall frå tre til fem år, alle med pant i fast eigedom. Banken yter ikkje fastrentelån til personkunde-marknaden på eiga bok. Alle fastrentelån vert ytt gjennom Terra Boligkreditt AS.

Banken sine plasseringar i renteberande verdipapir er hovudsakleg sett saman av papir med flytande rente som vert regulert kvartalsvis. Banken mottek månadleg kurs- og renterisiko-oversikter frå meklarane til banken som vert brukt til styring av renterisiko. All renteberande verdipapirgjeld er lagt ut med flytande rente knytt til 3 månaders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringar. All annan renteberande gjeld har òg flytande rente knytt til 3 månaders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringar. I periodar der det inngår renteberande gjeld med fast rente, blir behovet for renteswappar vurdert i kvart enkelt tilfelle. Banken måler renterisikoen ved at det vert berekna ein gjennomsnittleg durasjon, tid til neste renteendring, for dei forskjellige rente-berande postane. Durasjonen vert nytta til å simulere verknaden av ein auke eller reduksjon i rentenivået på 1 %-poeng. Renterisikoen vert styrt etter vedtekne rammer og avgrensingar, hovudsakleg basert på forvaltningskapitalen til banken i følgjande policyar:

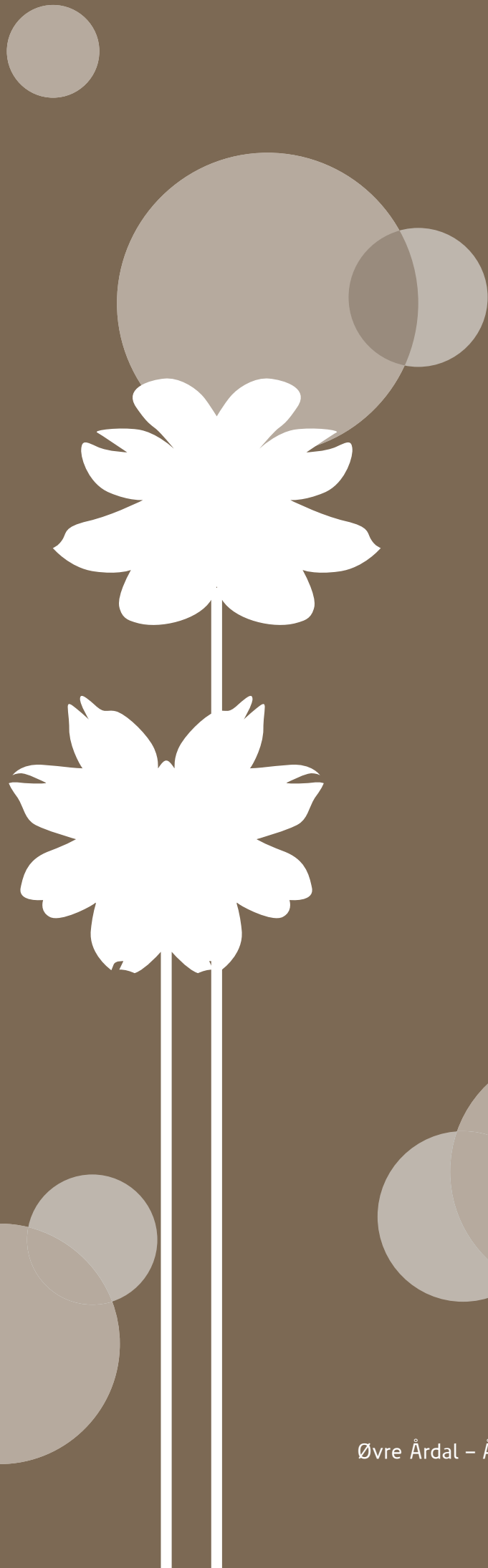
- Risikopolicy
- Marknadspolicy

Renterisiko (i 1.000 kr.)

Renterisiko	Renterisiko*
Eigendelar	
Utlån til kundar med flytande rente	-26 569
Utlån til kundar med rentebinding	-190
Renteberande verdipapir	-1 728
Andre renteberande eigendelar	0
Gjeld	
Kundeinnskot med flytande rente	16 001
Kundeinnskot med rentebinding	2 462
Renteberande verdipapirgjeld	7 663
Anna renteberande gjeld	1 219
Utanom balansen	
Renterisiko i derivat	0
Sum renterisiko	-1 142

* Renterisiko er rekna som eit anslag på verdiendring ved eitt prosentpoengs auke i renta

Banken har ingen renterisiko i utanlandsk valuta.

INDRE SOGN
SPAREBANK
ekte lokalbank

ORG. NR.: 837 897 912

TELEFON: 57 64 85 10

WWW.INDRESOGNSPAREBANK.NO

NETTPOST@INDRESOGNSPAREBANK.NO

Øvre Årdal – Årdalstangen – Lærdal – Borgund – Sogndal – Bergen